CDA West Betuwe

Verkiezingsprogramma 2019-2022

Inhoudsopgave

1.Een sterke samenleving 4
2.Eén sterk West Betuwe 6
3.Een veilige gemeente 9
4.Een sterk cultuur, sport- en verenigingsleven 11
5.Een sterke zorg 14
6.Een sterk landschap- en milieubeleid 16
7.Een sterk woonbeleid 19
8.Een sterke economie 22
9.Een sterk onderwijs 25
10.Een sterk verkeersbeleid 27
De 10 speerpunten van CDA West Betuwe 29

1.Een sterke samenleving

Werken aan een sterke samenleving. Daar gaat en staat CDA West Betuwe voor. Een samenleving waar we omzien naar elkaar en mensen verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving, voor hun familie en uiteraard ook voor zichzelf. Een veilige plek waar ruimte is om te leven, te wonen, te leren, te ondernemen en te zorgen.

Wij willen mensen die verantwoordelijkheid nemen ruimte geven en ondersteunen daar waar mogelijk. Of het nou gaat om ondernemers die werkgelegenheid creëren, mantelzorgers die een familielid ondersteunen of om vrijwilligers bij de vele sportverenigingen en dorpshuizen. Zij die niet of in mindere mate voor zichzelf kunnen zorgen kunnen ook op ons rekenen. **Wij geloven dat mensen het beste tot hun recht komen in verbinding met hun omgeving.** Wij zijn niet voor meer individualisme. Samenleven doen we met elkaar.

Als CDA verwachten we niet alle heil van de overheid. Wel zien we een belangrijke en unieke rol voor de overheid weggelegd. Zij heeft het monopolie op regelgeving en herverdeelt belastinginkomsten. De overheid dient duidelijke kaders te stellen, zekerheid en veiligheid te bieden.

Daar waar mensen samenkomen en samenwerken met een nobel doel om de maatschappij beter en mooier te maken dient de overheid hen ter zijde te staan. Deze benadering is niet alleen een mooie en vrijblijvende gedachte, maar ook noodzaak. **De problemen van deze tijd kunnen we oplossen als burgers en overheid samenwerken**. Dat vraagt om een andere overheid, niet een overheid die met de rug naar de samenleving staat en zich terugtrekt achter de dijken van bureaucratie en betuttelende regels.

De overheid dient sneller en flexibeler in te spelen op dat wat er speelt. Vooral de kleinere behoeften dichtbij de leefwereld van de burger kunnen veel sneller afgehandeld worden.

Als christen democratische partij staan we midden in de samenleving in al haar diversiteit. Wij willen dienstbaar zijn aan die samenleving vanuit onze christendemocratische waarden; voor het CDA begint politiek met de erkenning van **maatschappelijk initiatief**, het CDA staat pal voor de rechtstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van **menselijke waardigheid**, het CDA zet in op betrokken burgers om de **onderlinge verbondenheid** te versterken en vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot **zorg voor natuur en cultuur**.

Deze waarden zijn tijdloos en doen een beroep op een ieder, ongeacht zijn of haar achtergrond, om ze uit te dragen en ze te vertalen naar het hier en nu.

West Betuwe belichaamt veel van deze typische CDA-waarden. In onze gemeente staat het dorpsleven centraal. Veel mensen zetten zich in voor hun omgeving. Er wordt volop geïnvesteerd, niet alleen in de economie maar ook in cultuur, sport en verenigingsleven, kortom in mensen en in de samenleving. Als we elkaar ontmoeten, maken we geen onderscheid in ouderen, jongeren, rijken of armen. We zijn mensen en helpen elkaar verder. Het CDA is voor een inclusieve gemeente, waarbij iedereen meedoet en meetelt.

Werk met ons mee aan die sterke samenleving. Stem op het CDA West Betuwe!

2.Eén sterk West Betuwe

Op 1 januari 2019 ontstaat officieel de gemeente West Betuwe. Een nieuwe gemeente betekent **nieuwe kansen**. West Betuwe bestaat uit 26 kernen met elk een eigen identiteit, verenigingsleven, bevolkingsopbouw en geloofsgemeenschappen. Met een kleine 50.000 inwoners is West Betuwe de grootste gemeente van de regio Rivierenland.

Door de omvang kunnen we zaken anders en beter doen. De landelijke overheid legt steeds meer taken bij gemeenten neer. Als je klein bent wordt het steeds moeilijker om al die taken goed uit te voeren; je kunt niet overal verstand van hebben. Samen staan we sterker en kunnen we onze krachten bundelen.

We zijn letterlijk centraal in ons land gesitueerd, met belangrijke grote verbindingswegen, waterwegen en spoorwegverbindingen op en over ons grondgebied. Voor de ontwikkeling van de gemeente biedt dit enorme kansen. West Betuwe kenmerkt zich door een lage bebouwingsdichtheid, veel buitengebied met veel fruitteelt, landbouw en veeteelt. **De agro-economie, waarbij ook technologie een belangrijke rol speelt, is een enorme kracht die we verder kunnen uitbouwen.**

Ook recreatief is er veel te doen, we hoeven maar te kijken naar onze rijke historie, onze kastelen, rivieren en naar bijvoorbeeld Marienwaerdt. We kunnen dit versterken als we ook rekening weten te houden met de cultuur en inrichting van ons gebied gericht op een leefbare samenleving, waarin het voor iedereen goed toeven is.

Samenvoeging van de drie gemeenten zorgt ervoor dat we gemeentelijke diensten en voorzieningen efficiënt en effectief kunnen organiseren, waaronder zorg, welzijn en werkgelegenheid. Onderzoek moet uitwijzen op welke wijze dit ingericht kan worden.

Uitgangspunt is dat we de dienstverlening van de gemeente dichtbij de bewoners willen houden. Geen oude schoenen weggooien, voordat er nieuwe zijn en geen megalomane nieuwbouw van gemeentelijke behuizing. In plaats daarvan willen wij de huidige gebouwen efficiënt en effectief inzetten, ook met het oog op het terughalen van taken naar onze eigen gemeente. Afdelingen die minder contact met de burger behoeven, kunnen

worden herverdeeld en samengevoegd. Als CDA willen we inzetten op verdere digitalisering van de dienstverlening van de gemeente. Ook daarmee kom je dichterbij de burger.

Een nieuwe gemeente vraagt in 2019 ook om een nieuwe vorm van communiceren en luisteren naar burgers. Als lokaal CDA willen wij met en voor inwoners vormgeven aan die nieuwe gemeente. **Wij pleiten dan ook voor de mogelijkheid van het raadgevend referendum in onze gemeente.** Sommige onderwerpen lenen zich uitstekend voor dit instrument. Naast het referendum willen wij dat er maximaal gebruik wordt gemaakt van digitale tools om burgers te betrekken bij besluitvorming. Wij willen vaker dan één keer in de vier jaar de burger betrekken bij besluitvorming.

Een sterk West Betuwe betekent ook een financieel gezond West Betuwe. Het CDA streeft naar gezonde financiën en lage lasten voor de burgers. Afvalstoffenheffing en rioolrecht mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

De uitgaven van de gemeente zijn geen geheim. Om die reden ontvangen inwoners, bijvoorbeeld bij hun OZB-aanslag, een korte weergave van de uitgaven van het vorige jaar. Op de site van de gemeente komt een duidelijk overzicht van instellingen die subsidie ontvangen en de taken die men uitvoert. **CDA West Betuwe pleit voor een zo groot mogelijke transparantie op het gebied van de gemeentefinanciën**.

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:
- Huidige gebouwen efficiënt en effectief inzetten; gemeentelijke dienstverlening dichtbij de mensen
- Besluitvorming met en voor burgers; invoering van mogelijkheid voor een raadgevend referendum
- De OZB wordt de komende drie jaar alleen geïndexeerd
- Geen OZB voor verenigingen
- Transparantie in gemeentefinanciën

3.Een veilige gemeente

Een sterke gemeente is een veilige gemeente. Overlast en criminaliteit moeten worden aangepakt. Wij willen dat er continu gewerkt wordt aan de verbetering van de sociale veiligheid, waarbij thema's als criminaliteit, overtredingen en overlast hoge prioriteit krijgen. **Burgers dienen zich veilig te voelen.**

In samenwerking met politie, justitie én verzekeringsmaatschappijen willen we dat ongewenste ontwikkelingen in kaart gebracht worden. **De capaciteit van de politie willen wij inzetten op die plaatsen waar het ook echt nodig is.** Waar vinden veel diefstallen plaats? Welke (jeugd-)groepen veroorzaken overlast in de kernen? Hoe houden we het leuk tijdens de jaarwisseling? Bij welke uitgaansgelegenheden zijn er risico's op overlast? Vindt er voldoende controle plaats op alcohol en drugsgebruik? Deze vragen moeten worden beantwoord en voorzien van passende maatregelen.

De drugsproblematiek neemt steeds grotere vormen aan. Door open grenzen zijn alle belemmeringen weggehaald en hebben drugsbendes vrij spel. Drugs en drugsverslaving vormen een ernstig risico voor onze jeugd. **Het CDA wil deze problematiek bij de wortel aanpakken.** Preventie en het weerbaar maken van onze jeugd spelen hierbij een grote rol.

Wijken en kernen dienen een veiligheidsplan te hebben en een gecentraliseerd gemeentelijk meldpunt. De wijkagent dient alle netto beschikbare tijd aan zijn of haar wijk of dorp te besteden. '**Zichtbaar en aanspreekbaar' moet het motto zijn**. Als burgers zich onveilig voelen moet er een beroep kunnen worden gedaan op extra toezicht en handhaving. Op verzoek van burgers wordt gedurende een bepaalde periode de veiligheid met extra toezicht en handhaving verbeterd.

Het CDA wil een actieve adviserende rol van de hulpdiensten richting burgers, denk aan het adviseren op het gebied van bijvoorbeeld brandveiligheid, inbraakpreventie. Hulpdiensten dienen ook voldoende beschikbaar te zijn, zodat ze hulp kunnen verlenen binnen de daarvoor geldende norm- en opkomsttijden. **Voor wat betreft de brandweer hechten wij veel belang aan een effectieve inzet van goed functionerende vrijwilligersorganisaties**. Locaties en materieel moeten op orde zijn.

In de lokale driehoek (gemeente, openbaar ministerie en politie) willen wij heldere resultaatafspraken maken over het monitoren en bestrijden van bedreiging van bestuurders, ondermijning door de onderwereld en criminele bendes.

Tenslotte wil het CDA een integrale aanpak ten aanzien van beheersing van veiligheidsrisico's; op het spoor, (snel)wegen en waterwegen, bij hoog water en overstromingen en het adequaat handelen bij calamiteiten.

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:

- Effectieve inzet van politie
- Introductie van extra toezicht en handhaving op verzoek van burger
- Preventieve activiteiten om drugsproblematiek aan te pakken
- Handen af van goede vrijwilligersorganisaties brandweer

4.Een sterk cultuur, sport- en verenigingsleven

Geen onderwerp dat ons zo nauw aan het hart ligt als cultuur, sport- en verenigingsleven. Dit is het gebied waarin mensen, veelal belangeloos, verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. In een samenleving waarin het soms lijkt alsof mensen zich steeds meer terugtrekken achter de voordeur en de smartphone, is het een geweldig gegeven dat er mensen zijn die iets doen voor de samenleving. Zij vormen het cement tussen de stenen, de olie in de machine. Bij de sportclub, de muziekvereniging of de hobbyclub ontmoeten we elkaar, delen we lief en leed, worden talenten ontwikkeld, overbruggen we afstanden en leggen we verbindingen waar we ons leven lang plezier van hebben. **Naast een fijn familieleven en zinvol werk, draagt dit gebied enorm bij aan gezondheid en geluk.**

Wij vinden het dan ook erg belangrijk dat **iedereen toegang heeft tot cultuur, sport- en verenigingsleven**. Hierin kan de overheid een hele mooie rol spelen. Door middel van subsidies, actieve ondersteuning van sportclubs en bijvoorbeeld een pasje om gratis te sporten voor mensen die moeite hebben om rond te komen.

Ook vinden wij dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zinvol ingezet kunnen worden in het verenigingsleven. Zonder echte prestatiedruk kan er ervaring opgedaan worden, waarbij ook de vereniging de vruchten plukt.

Cultuur en toerisme kunnen elkaar versterken. Binnen de gemeente hebben we prachtige musea en bezienswaardigheden die veelal door vrijwilligers worden gerund. Denk aan Fort Vuren, Fort Asperen en het GeoFort in Herwijnen.

Wij vinden de dorpshuizen heel belangrijk. Zij vormen een deel van de culturele infrastructuur. Wij vinden dat de dorpshuizen meer functies moeten vervullen. Denk aan de huisvesting van sociale teams, lokale dienstverlening van de gemeente, cursussen voor specifieke doelgroepen (bijv. 'Omgaan met internet voor ouderen'), paspoortuitgifte, maar ook de tijdelijke uitvalsbasis van de huisarts en de wijkagent passen daar goed in. Om vereenzaming tegen te gaan is het dorpshuis bij uitstek geschikt voor allerlei activiteiten voor jong en oud. De dorpshuizen kunnen zo een enorme bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het dorp door basisvoorzieningen te bieden.

Het CDA wil elk dorp een leefbaarheidsbudget geven om zelf initiatieven in het dorp te financieren. In de huidige gemeenten zijn hier al goede ervaringen mee. Burgers en verenigingen kunnen initiatieven indienen die vervolgens gefinancierd worden. Zo worden budgetten beschikbaar gesteld en bereikbaar voor wijkbewoners om bijv. een vereniging op te zetten of een buurtfeest te organiseren. De overheid dient hierin te faciliteren en belemmeringen weg te nemen. Ook willen we wijk- en dorpsambtenaren aanstellen, zodat de overheid ook letterlijk naar de burger toekomt.

Grote incidenten zoals in Haaksbergen hebben een veel bureaucratie gecreëerd. Wijk- en dorpsambtenaren vervullen hierin een belangrijke rol en fungeren als aanspreekpunt voor de bewoners. Zij kunnen meedenken en de zin- en onzin onderscheiden. Het CDA is voor een eenvoudig vergunningenbeleid.

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:

- Iedereen toegang tot cultuur, sport en verenigingsleven
- Een nieuw groot centraal zwembad bij voorkeur gecombineerd met een sportpark
- Alle kinderen een zwemdiploma A
- Versterken van faciliteiten van (sport)verenigingen door bijv. renteloze leningen voor nieuwe gebouwen)
- Elk dorp een leefbaarheidsbudget voor burgerinitiatieven à EUR 10.000
- Subsidiëren van jeugdleden sportverenigingen
- Eenvoudig vergunningenbeleid

DE POORT

Burcht van Haeften

5.Een sterke zorg

Een sterke zorg staat hoog op de prioriteitenlijst van het CDA. Dit is het terrein dat in de afgelopen jaren voor een groot deel in handen is gekomen van de gemeente. **Het grootste deel van het gemeentelijk budget gaat hierin om.** Het is zaak om uiterst zorgvuldig om te gaan met de mensen die werken in de zorg dan wel ervan afhankelijk zijn.

Wij willen dat zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij de inwoners zelf wordt georganiseerd met als visie "**In het eigen netwerk, dichtbij, vertrouwd en maatwerk"**. Dit uitgangspunt vormt de basis van het CDA-beleid. Wij zien hierin grote kansen om lokaal samen te werken met maatschappelijke organisaties, waarbij ook de kerken onmisbaar zijn.

Een sterk zorgbeleid bedient meerdere doelgroepen die deze zorg hard nodig hebben. Speciale aandacht vragen wij voor de jeugd, ouderen en gezinnen die in de problemen terecht zijn gekomen.

Doel is onze inwoners zo lang mogelijk thuis te laten wonen en mee te laten participeren in de samenleving. **Als dat niet meer lukt, dienen seniorencomplexen waarin ouderen elkaar en met hulp van professionals ondersteunen, bereikbaar te zijn**. Deze woonvormen zijn een belangrijk middel om de eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan. Bijkomend voordeel is dat door het clusteren van zorg ook de kosten beter beheersbaar worden. Het streven is in elk dorp een kleinschalig seniorencomplex te realiseren.

Specifieke aandacht hebben wij voor inwoners en hun kinderen die om wat voor redenen dan ook in de schulden zijn beland. Zij behoeven ondersteuning bij het op orde brengen van hun situatie, financiële ondersteuning van kinderen om te kunnen sporten/zwemmen en om mee te kunnen doen in het onderwijs. Ook aan het in stand houden van voedselbanken hechten wij groot belang. Tevens willen we extra aandacht, zowel in het onderwijs als bij ouders en kinderen, voor preventie ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik.

Wij willen dat **sociale wijkteams** het eerste aanspreekpunt zijn als het gaat om het verlenen van zorg. Zij moeten dan ook zo ingericht zijn dat alle vormen van hulp ook daadwerkelijk kunnen worden verleend. Hierbij rekening houdend met de voortdurende wetswijzigingen op dit terrein (bijvoorbeeld de afbouw van de Regionale Instituten voor Begeleid Wonen en de aandacht voor verwarde personen). Zij zijn bovendien getraind in het omgaan met complexe familiesituaties, waarbij specifiek aandacht is voor de mantelzorgers.

Als CDA willen we meer en betere ondersteuning voor de mantelzorger. Zij zijn onmisbaar voor degene voor wie zij zorgen. Ondersteuning is voor velen van hen noodzakelijk. Wij willen hen ondersteunen door het aanbieden van trainingen, compensatie geven voor gemaakte kosten en in ernstige complexe situaties het aanbieden van extra huishoudelijke hulp. Wij willen bijzondere aandacht voor naastbetrokkenen (mantelzorgers) van mensen met psychiatrische problematiek en jonge mantelzorgers.

Als hulpbehoevenden middelen krijgen via de WMO worden deze veelal na vijf jaar afgeschreven en vervangen. Dit terwijl deze middelen vaak nog prima werken. Als CDA vinden we dat zonde en willen we dat hulpmiddelen worden vervangen als ze technisch zijn afgeschreven.

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:
- Zorg vormt hoge prioriteit van de gemeente
- Seniorencomplexen met zorg naar behoefte
- 4 wijkteams, voor elke 12000 inwoners een wijkteam.
- Actieve ondersteuning mantelzorgers
- Hulpmiddelen vervangen als ze technisch zijn afgeschreven
- Onderhoud van hulpmiddelen zoveel mogelijk in de eigen gemeente

6.Een sterk landschap- en milieubeleid

We wonen in een prachtig gebied; bij ons kun je wandelen over de klompenpaden, struinen langs de Waal en verdwaald raken in de weidevogelgebieden. Zorg voor de omgeving, het landschap, de openbare ruimte, de natuur en de ecosystemen zijn geborgd in de kernwaarden van het CDA. Een grote en belangrijke rol hierin wordt vervuld door onze agrariërs, zij zorgen voor een leefbaar buitengebied. Met hun streven wij naar een goede balans tussen landbouw, natuur, recreatie en overige bedrijvigheid. **Wij zijn met z'n allen de rentmeesters van de toekomst.**

Meer dan ooit hebben we een grote uitdaging om aan die rol van rentmeester vorm en inhoud te geven.
In de laatste 400 jaar hebben we een hoeveelheid fossiele brandstoffen verstookt, waar de natuur 400 miljoen jaar mee bezig is geweest om aan te maken. **We hebben een samenleving gebouwd op een overvloed aan energie uit fossiele brandstoffen.** De nadelen stapelen zich op, denk aan de aardbevingen in Groningen maar ook aan de hoeveelheid co-2 in de lucht. Er zijn dringende redenen om naar een energiesysteem toe te werken dat is gebaseerd op hernieuwbare bronnen zoals windenergie, waterkracht, zonne-energie, aardwarmte, restwarmte en biomassa.

Daar waar vroeger energieopwekking altijd en overal zichtbaar was in het landschap (Nederland had ooit 10.000 windmolens en ontgon duizenden hectares aan turf) is deze dankzij de fossiele brandstoffen teruggebracht tot een rookpluim aan de horizon en wat hoogspanningsmasten. Deze tijd is voorbij. De transitie van fossiele naar hernieuwbare energie, zoals vastgelegd in het klimaatakkoord van Parijs en ons eigen Energieakkoord, zal grote ruimtelijke consequenties hebben. **Energie zal straks weer overal in het landschap zichtbaar zijn, ook in West Betuwe.**

Het goede nieuws is dat er meer dan genoeg energie (zon, wind, maar ook warmte van industrie) aanwezig is om in de behoefte te voorzien. Deze kan met behulp van technologie omgevormd worden naar energie en warmte voor huishoudens. Deze technologie dient voor een deel nog ontwikkeld te worden.
Het CDA wil bij ruimtelijke veranderingen gebruik maken van de kracht van het gebied. Voor een groot deel wordt deze gevormd door de rivieren ('kissing rivers'). In plaats van verrommeling van het landschap wil het CDA beleid dat rekening houdt met historische en ecologische lijnen.

Als we de natuur goed oppakken geven we ook de (toekomstige) economie een belangrijke impuls. De aantrekkingskracht van de natuur is een aanjager voor een gastvrijheidseconomie. Een economie van kleinschaligheid i.p.v. grote blokkendozen waarin nauwelijks mensen werken. **Veel klein is ook groot**. We halen toeristen naar ons toe, niet met Airbnb, maar met beleving en activiteiten die voortkomen uit ons gebied. Dit is ook goed voor de economie, de werkgelegenheid, de horeca en de gemeenschap profiteert er van mee.

Wij willen dat mensen meedoen bij de inrichting van hun eigen leefomgeving. Dat vraagt om een andere rol van de overheid. Kom niet bij voorbaat met oplossingen van bovenaf, maar zoek samen met de lokale gemeenschap naar antwoorden. Formuleer ambities en laat mensen zelf aan het roer staan van oplossingen die zij bedenken voor hun eigen leefomgeving.

Helaas vinden er regelmatig afvaldumpingen plaats in het buitengebied. Aangezien gedumpt afval zeer snel ander afval aantrekt, blijft het nodig hier direct op te reageren.

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:

- Gratis zonnepanelen voor alle buurt-/dorps-/clubhuizen
- Geen ‘groene dictatuur’, maar positief en samen met burgers vormgeven aan het landschap
- Langs meer wegen bloemenranden biodiversiteit (bloemen en vlinders)
- Het landschap is leidend in de keuzes voor economie
- Gebieden, rivieren, kastelen en klompenpaden verbinden door fietsroutes en wandelpaden
- Doorzetten van gescheiden afval
- Klimaat neutrale bouw vanaf 2030

struinroute

7.Een sterk woonbeleid

Voor de leefbaarheid van een (kleine) kern is het belangrijk dat er nieuwe huizen gebouwd worden. **Nieuwe huizen** betekenen vaak nieuwe inwoners en dat is weer belangrijk voor constante aanwas bij scholen, verenigingen en organisaties binnen een dorp. Met name nu de economie aantrekt en een woningtekort dreigt, is West Betuwe een gunstige plek om te wonen. Daar moeten we optimaal gebruik van maken. **Het CDA zet daarom in op 1500 nieuwe woningen voor de komende raadsperiode.**

Het CDA pleit daarnaast voor **gemeentelijke spreiding**, naast de hoofdlocatie van De Plantage in Geldermalsen. Waar al afspraken gemaakt zijn moeten die gerespecteerd worden, maar waar zich nieuwe initiatieven aandienen moet er ruimte zijn. De samenwerking met de woningbouwcorporaties moet daarom uitstekend zijn, zodat in de woonvisie en prestatieafspraken gemeente en volkshuisvester op dezelfde lijn zitten en het aanbod divers is voor alle inkomensgroepen.

Het CDA is ook voorstander van **vernieuwende vormen** van wonen. Naast het ombouwen van leegstaande gebouwen, kan het gaan om aanleunwoningen, kangoeroewoningen, woningen voor mantelzorg, ‘tiny houses’ voor alleenstaanden, spoedzoekers, starters of statushouders tot en met generatiewoningen, nieuwe woonvormen voor senioren, ‘skaeve husen’ en woningen voor mensen die begeleiding nodig hebben (verwarde personen). Ten aanzien van die laatste groep mensen speelt de discussie of ze centraal moeten worden opgevangen (incl. dagbesteding) in Nijmegen of Tiel of in het kader van de inclusieve gemeente in een woonwijk in één van onze dorpen. Het CDA vindt de wensen en het welzijn van de doelgroep zelf mede bepalend in dit vraagstuk.

Een sterk woonbeleid houdt rekening met alle doelgroepen. Naast de al genoemde groepen speelt de noodzaak tot meer woningen ook als de taakstelling voor huisvesting van statushouders de komende jaren mogelijk weer groter wordt. Dit mag niet ten koste gaan van de wachtlijsten voor (huur)woningzoekenden. Voor (tijdelijke) werknemers uit andere landen moet menswaardige en veilige huisvesting zijn.

Het CDA wijst vooral op de vraag **van (jonge) starters** die in hun eigen dorp willen blijven wonen, gezinnen met kinderen die belangrijk zijn voor het in stand houden van een school en senioren die met een kleine aanpassing aan hun huis kunnen blijven wonen in hun vertrouwde omgeving. Voor nieuwkomers op de kopersmarkt is **de starterslening een prima instrument**. Het CDA wil die dan ook voortzetten met nog minder belemmerende regels.

Het CDA is voorstander van duurzaam, gasloos en klimaatneutraal bouwen. Wij willen minder regels betreffende de uitvoering van een bouwwerk. Het CDA heeft, binnen de kaders de nieuwe omgevingswet en bestaande wetgeving op gebied van beschermd dorpsgezicht en monumentale status, vertrouwen in de keuzes van burgers. Er moet meer vrijheid, gemak en snelheid komen voor de toekomstige bewoners bij de bouw van hun nieuwe woning.

Een apart onderwerp is het wonen in het buitengebied. Vrijkomende bedrijfsgebouwen en boerderijen kunnen omgezet worden in woningen en/of een functieverandering ondergaan zonder dat de natuurlijke omgeving daaronder te lijden heeft. Dit is maatwerk. Het CDA is voorstander van creatieve oplossingen. Tevens is het wenselijk om niet meer in gebruik zijnde gebouwen op te ruimen.

In overleg met de woningcorporaties en de dorpsraden moet de woonomgeving schoon en veilig gehouden worden. De inzet van vrijwilligers en moderne media als buurtapps (veilig) is daarbij te stimuleren.

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:

- Er komen 1500 woningen bij, ook in de kleine kernen
- Bewoners moeten in hun eigen dorp kunnen blijven wonen
- Speciale aandacht voor doelgroepen waaronder jonge starters, ouderen en spoedzoekers
- Eengezinswoningen moeten beschikbaar zijn voor de gezinnen
- Duurzaam, gasloos, klimaatneutraal en welstandvrij bouwen
- Zwerfvuil en criminaliteit in de wijk moeten worden aangepakt

8.Een sterke economie

Het CDA wil mensen die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving ruimte geven en met raad en daad terzijde staan. **Ondernemers zijn bij uitstek mensen die hierin voorop lopen**. Zij nemen risico, zorgen voor innovatie en creëren de hoognodige banen die voor ons inkomen zorgen. West Betuwe heeft een goed lopende economie. Zo kent Neerijnen de hoogste ondernemingsdichtheid van Nederland! Als het aan het CDA ligt worden de succesfactoren van Neerijnen toegepast in de hele gemeente.

In de aanloop naar het samengaan van de drie gemeenten is er ook geluisterd naar ondernemers. Het CDA wil dat de gemeente de aanbevelingen overneemt om tot een **uitstekend vestigingsklimaat** te komen voor bedrijven die werkgelegenheid bieden die past bij de beroepsbevolking van West Betuwe. Hierbij hoort een infrastructuur voor **supersnel internet tot in alle uithoeken van onze gemeente**, al dan niet door middel van glasvezel.

Als CDA willen we inzetten op kwalitatief goede banen voor onze inwoners; terugdringen van flex-arbeid, het bieden van baanzekerheid en werk dat een beroep doet op de talenten van medewerkers. Kleine innovatieve ondernemers willen wij de ruimte bieden. De overheid moet van een “Nee, mits” naar ”Ja, tenzij”.

Zowel het versterken van de al zeer sterke agro-economie als het uitbouwen van **recreatie en toerisme** zijn speerpunten voor het CDA. Hierin kan West Betuwe groeien. De agro-economie biedt nu veel laaggeschoold werk. Wij vinden dat hier hoogwaardige banen aan toegevoegd kunnen worden. Dit kan gaan om machinebouw, voedingsmiddelenindustrie en research en ontwikkeling.

Ook de verdere ontwikkeling van boerenbedrijven is nodig voor de toekomst. Je bent boer en je wilt boer blijven. De oplossing ligt voor een groot deel in voortdurende innovatie. De agrarische sector staat hierom wereldwijd bekend en ook in onze gemeente wil het CDA die innovatie zoveel mogelijk ondersteunen. Investeringen die met innovatie gepaard gaan dienen ook terugverdiend te kunnen worden. Om een gezinsinkomen te kunnen blijven verdienen kan het dan ook nodig zijn om te groeien. Wel roept de vraag zich op of we de vestiging van nieuwe bedrijven van buitenaf zouden moeten toelaten.

Voor wat betreft recreatie & toerisme willen we de vele dagjesmensen verleiden om langer te blijven. Hiervoor hebben we meer hotels, campings en bed & breakfasts nodig. Wat het CDA betreft is ook een bungalow park van harte welkom binnen de gemeentegrenzen.

Als we het over de economie hebben gaat het ook over diegenen die nog niet bijdragen aan die economie. Wij vinden het belangrijk dat iedereen naar zijn of haar vermogen meedoet en bijdraagt. **Als je in een uitkering zit mogen we daar ook (naar vermogen) iets voor terug verwachten.** Wij vinden ook dat de barrières die er nu zijn moeten worden weggenomen; een korte baan met een inkomen net boven de uitkering kan mensen nu van de regen in de drup brengen.

Als CDA hechten we veel waarde aan de opgebouwde infrastructuur van de sociale werkvoorziening. Zij biedt een beschermde werkplek voor de meest kwetsbaren waar begeleiding en aandacht continu aanwezig zijn. Wij willen ook meer mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk helpen op een bureaucratisch arme wijze. Werkgevers kunnen gestimuleerd worden om doelgroepen kansen te geven. Geen risico's voor werkgevers, maak het financieel aantrekkelijk, zorg voor goede begeleiding op de werkvloer en korte lijnen tussen begeleiders, bedrijven en doelgroep**. Iedereen doet mee.**

Werkgevers die gebruik maken van seizoenarbeiders dienen deze mensen op de eigen locatie van ordentelijke (tijdelijke) huisvesting te voorzien. Wij vinden dat er externe controle moet plaatsvinden op de huisvesting, deze dient veilig en humaan te zijn. Vestiging in "hotels" geeft teveel risico op ongeregeldheden.

Bij al het harde werken en het groeien van de economie hoort ook een dag voor rust, onthaasting, ontmoeting en ontspanning. De zondag is daar bij uitstek geschikt voor. Velen bezoeken de kerk, gaan sporten en genieten van de prachtige natuur of nuttigen een hapje of drankje. De kleine ondernemer gunnen wij ook rust en willen wij beschermen tegen de kracht van het grootwinkelbedrijf. **Wij zijn niet voor een maandelijkse of wekelijkse zondagsopening van winkels.**

Kort en goed willen we gaan voor de volgende punten:

- Supersnel internet voor alle inwoners van West Betuwe, inclusief de agrariërs
- Focus op agro-economie, ondersteuning innovatie boerenbedrijven
- Goede banen voor iedereen en hoogwaardige werkgelegenheid
- Meer ruimte en minder regels voor ondernemers
- Inzetten op langduriger verblijf van de toerist (nu veelal dagjesmensen)
- Ruimte voor (natuur)toerisme, kleinschalige campings met streekproducten, bed & breakfasts
- Een recreatie- of bungalowpark binnen de gemeentegrenzen

9.Een sterk onderwijs

Nederland is een geletterd land en in onze tijd is het van het grootste belang dat je geletterd bent, wil je kunnen meekomen in deze complexe samenleving. Met goed onderwijs kun je het maximale halen uit je mogelijkheden en kun je je talenten het best tot volle wasdom laten komen.

De basis voor geletterdheid en een optimale ontplooiing liggen in een goede (voor)opleiding en daarom is het CDA een groot voorstander van goed onderwijs in goede gebouwen en voor iedereen op maat gesneden. **En het liefst zo dicht mogelijk bij huis.**

Concreet betekent dit dat het CDA een voorstander is van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) op alle peuterspeelzalen en basisscholen, zodat de jeugd zoveel mogelijk met gelijke kansen aan een schoolcarrière kan beginnen. Bij voorkeur worden peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang en basisonderwijs aangeboden in een Integraal Kind Centrum (IKC, ook wel bekend als ‘de brede school’) dat het best ondergebracht wordt in één gebouw.

Het CDA is voor het handhaven van basisscholen in de dorpen. Er zijn goede voorbeelden die aantonen dat de locaties behouden kunnen worden en onderwijskwaliteit verbetert (basisschool in Est). Voor Buurmalsen en Tricht is het CDA voorstander van een goede, nieuwe school waar alle lokalen gevuld zijn boven het renoveren van twee oude gebouwen die geen onderwijs van deze tijd meer kunnen aanbieden en die leegstand kennen.

Goed onderwijs vraagt om een goed schoolgebouw. Een gebouw dat up-to-date is, dat ‘fris’ is qua binnenklimaat, dat voorzien is van moderne lesmiddelen en -methoden en dat ruimte biedt om waar mogelijk te excelleren. Belangrijk is ook dat het vervoer naar en van school voor diverse doelgroepen gegarandeerd is.

Voor wat betreft het voortgezet onderwijs willen we dat er een groter aanbod komt voor HAVO- en VWO-bovenbouw. Nu zien we dat veel leerlingen relatief grote afstanden moeten fietsen om buiten onze gemeentegrenzen een volledige HAVO of VWO te volgen. Op de lange termijn wil het CDA meedenken aan een HBO-opleiding in de regio.

Waar de opleiding toch te kort geschoten is en de mensen de nadelen van laaggeletterdheid ervaren wil het CDA alle middelen inzetten om dit te bestrijden. Via de bibliotheek, het onderwijs en projecten die het lezen bevorderen willen we komen tot een talige samenleving.

In Lingewaal zijn er goede ervaringen met subsidies voor het basisonderwijs gericht op cultuureducatie, schoolbegeleiding en nieuwkomers. Het CDA vind dat een goede zaak en wil deze subsidie graag uitbreiden over de gehele gemeente.

Kort en goed willen we gaan voor:

- Uitbreiding van geïntegreerde peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang en basisonderwijs
- Handhaven bestaande basisscholen
- Goede en moderne schoolgebouwen
- Een ruim(er) aanbod van een volledige HAVO en VWO binnen de gemeentegrenzen
- Voldoende aanbod leerlingenvervoer
- Aanpak van laaggeletterdheid

10.Een sterk verkeersbeleid

Een sterk verkeersbeleid is bovenal een veilig verkeersbeleid. Veiligheid in het verkeer staat voorop. Overheden weten waar de gevaarlijke punten in het verkeersnetwerk zich bevinden en vinden een blijvende monitoring van groot belang. Het is zaak dat de gevaarlijke punten worden aangepakt. Tevens denken we aan verbetering van het provinciale wegennetwerk door onze gemeente.

Na de aanleg van de rotondes bij Hellouw en Herwijnen zijn er nog gevaarlijke kruisingen waaraan we als CDA aandacht willen besteden. Denk bijvoorbeeld aan de Provincialeweg N848 met de (Nieuwe) Zuiderlingedijk nabij Asperen / Heukelum en de Provincialeweg N830, de Graaf Reinaldweg met de Molenweg bij Vuren en diverse verkeerssituaties in Neerijnen en Geldermalsen.

De gemeente investeert in brede en veilige fietspaden en rotondes en lost onoverzichtelijke verkeerssituaties, vooral rondom scholen, op. De politie handhaaft beter in 15- en 30-kilometerzones rondom scholen om de verkeersveiligheid van kinderen te vergroten; **meer autoluwe zones wat het CDA betreft.** Bij het inrichten van het OV-netwerk krijgen bushaltes bij bijvoorbeeld een woonzorgplek of buurthuis voorrang.

Het verkeerbeleid gaat ook over water-, spoor- en snelwegen. Gesproken wordt over het doortrekken van de A15 naar Duitsland. **Wij willen een verbreding van de A15 op het wegvakgedeelte tussen oprit Vuren/ Leerdam en Gorinchem en Geldermalsen richting Tiel.** Op deze weggedeeltes vinden ook regelmatig ernstige ongevallen plaats. Matrixborden boven de weg zijn zeker zo essentieel, die ontbreken nu, waardoor de bestuurder niet tijdig wordt geattendeerd op filevorming.

Wij willen bovengemeentelijke aandacht vragen om zoveel mogelijk vracht te laten vervoeren over de Betuwe spoorlijn en de rivier de Waal. Nadrukkelijk willen we monitoren welke gevaarlijke stoffen over onze doorgaande water-, spoor en snelwegen vervoerd worden en hoe zich dat verhoudt met de veiligheidsrisico's voor onze inwoners. Ook vragen we aandacht voor de gemeentelijke (bestuurlijke) handhaving.

Kort en goed willen we gaan voor:

- Proactieve aanpak van gevaarlijke verkeerspunten
- Meer geld voor brede en veilige fietspaden
- Autoluwe zones in wijken met veel kinderen
- Sluipverkeer moet worden aangepakt, prioriteit voor situatie in Beesd
- Openbare centrale oplaadplaatsen voor elektrische auto's
- Alle betaalde parkeerplaatsen faciliteren met een parkeerapp
- Meer gratis parkeren

De 10 speerpunten van CDA West Betuwe

1. 1500 nieuwe woningen, ook in de kleine kernen
2. Iedereen toegang tot sport, alle kinderen een zwemdiploma A
3. Veiligheid voorop: introductie van de ‘leenagent’
4. Elk dorp een leefbaarheidsbudget voor burgerinitiatieven
5. Goede zorg dichtbij: meer seniorencomplexen en wijkteams
6. Gratis zonnepanelen voor alle buurt-/dorps-/clubhuizen
7. Supersnel internet voor alle inwoners van West Betuwe
8. Meer ruimte en minder regels voor ondernemers
9. Nieuw centraal zwembad met sportpark
10. Ruimer aanbod voortgezet onderwijs binnen gemeentegrenzen

Voor actuele informatie van CDA West Betuwe:

www.cda.nl/gelderland/west-betuwe